

ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
(1883)

Τοῦ κ. ΑΝΤ. ΧΑΤΖΗΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ἐάν ἴδῃτε σὲ μιὰ συγκέντρωσι χιλίων ἔστω ἀνθρώπων, ἕνα πρόσωπο μὲ τὸ προεξέχει πηγυδί, εἰς τρόπον ὧστε ἡ κάτω αἰγὼν νὰ βαρβαλικῆ τὴν ἐπάνα, μὴ διατώσῃ τὰ βραβύωστε διὰ τὸ πρόσωπον αὐτὸ εἶναι ὁ μάστορος Θεοφράστου Σακελλαρίδης. Τὸ προεξέχον αὐτὸ πηγυδί εἶναι τὸ σπάνιον, ἀλλὰ καὶ χαρακτηριστικώτατον γνώριμά του, μὲ τὸ ὅποιον τὸν ἔχουν ἀποδώσει ὄλοι γενικῶς οἱ σκιτοσογράφοι στὸ χαρτί καὶ ὄσοι θέλουν νὰ τὸν μνηθοῦν· στίς ὄρες τοῦ ἀστείου. Ἀνάστημι μέτρο, ἑλληνικῆς Ὀπερέτας καὶ ταυτοχρόνως ἡ ζωντανή ἱστορίαι εἰς τὴν ὁποίαν ἐδιάβασαν οἱ ἀναγνώστες τοῦ παρόντος περιοδικοῦ στίς γειτονικῆς σελίδες. Ἦταν πολὺ πετυχημένη πράγματι ἡ ἰδέα τῆς νὰ γράψῃ τὴν ἐμφάνισι καὶ ὄρχη τῆς Ἑλληνικῆς Ὀπερέτας, γιὰτι εἶναι ὁ μόνος ποὺ τὴν ἔφερε καλῶς, ἀφοῦ τὴν ἔζησε καὶ ὑπῆρξεν ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριώτερους παράγοντας καὶ ἱδρυτῆς τῆς. Καὶ μόνον αὐτὸ ἀνληθῆ ὅπ' ἔβην, εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ ἀφήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Σακελλαρίδη αἰῶνα γραμμῆν στὴ μουσικῆ ἐξέλιξι τοῦ τόπου μας.

Ὁ Θεοφράστου Σακελλαρίδης. Εἶναι ὁ πρῶτος κατὰ σειράν συνθέτης Ἑλληνικῆς Ὀπερέτας καὶ ταυτοχρόνως ἡ ζωντανή ἱστορίαι εἰς τὴν ὁποίαν ἐδιάβασαν οἱ ἀναγνώστες τοῦ παρόντος περιοδικοῦ στίς γειτονικῆς σελίδες. Ἦταν πολὺ πετυχημένη πράγματι ἡ ἰδέα τῆς νὰ γράψῃ τὴν ἐμφάνισι καὶ ὄρχη τῆς Ἑλληνικῆς Ὀπερέτας, γιὰτι εἶναι ὁ μόνος ποὺ τὴν ἔφερε καλῶς, ἀφοῦ τὴν ἔζησε καὶ ὑπῆρξεν ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριώτερους παράγοντας καὶ ἱδρυτῆς τῆς. Καὶ μόνον αὐτὸ ἀνληθῆ ὅπ' ἔβην, εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ ἀφήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Σακελλαρίδη αἰῶνα γραμμῆν στὴ μουσικῆ ἐξέλιξι τοῦ τόπου μας.

Κι' ἀλήθεια. Μέχρι τότε, μέχρι δηλαδὴ τῆς ἡμέρας ποὺ πρωτοπαίχθηκε ἡ Ματζέλ Νιτούς, τί ἔφερε ἀπὸ μουσικῆ ὁ τόπος μας; Ἦφερε τὸν ἀμάνε, μὲ τὰ ἄμεσα ἐπακολουθήματά του, τὸ σπάσιμο τῶν ποτιριῶν στὴ ταβέρνῃ, ἔφερε τὴν παρελθόντι καὶ τὸν καυγῆ, ποὺ δυστυχῶς οὐ σπάνια ἦταν καὶ αἰματηρῶς. Ἦφερε τὸ ἀθηναϊκὸ, ὕστερα, τραγοῦδι ποὺ τὸ ἐνεκολλώθη ὁ κόσμος μας χάρις στίς προσπάθειες τῶν Στρομπούλη, Πολυκράτη, Ροβίου, Ξανθοπούλου, Κοκκίνου, αὐτὸ ὄλο. Καὶ μποροῦμε νὰ προσθέσωμε μερικὰ μελοδράματα ποὺ ἔπαιξε τὸ διαρκὸς ψυχωργαζοῦν μελοδράμα μας, καθὼς ἐπίσης καὶ μερικὰ κωμειδύλλια τοῦ Κορομηλά, τοῦ Παντοπούλου κλπ. Τὸ ἔφερε ἀπὸ ἕνα πλῆρες, πλαισιωμένον ἐλαφρὸ μουσικὸ ἔργον; Τίποτε.

Ἦρθε ὅμως ἡ ἐπιτυχία τῆς Ματζέλ Νιτούς, Καὶ ἐνῶ, ἀπ' ἐνός, ἔδωσε τὴν ἀφορμὴν στὸν ἀληθινὸν Παπαϊωάννου νὰ ἰδρῶσθαι τὸν ὀπερετικόν του θίασον, γιὰ νὰ μᾶς δώσῃ στὴ σειρά ὄλες τίς βιεννέζικες ὀπερέτες, ἔδωσε, ἀπ' ἑτέρου, τὴν ἀφορμὴν τοῦ Σακελλαρίδη νὰ γράψῃ τὴν πρώτη ἑλληνικῆ ὀπερέττα καὶ νὰ βάλῃ ἐκεῖ, τὸ πρῶτον θεμέλιον ἐνός μουσικοῦ ἑλληνικοῦ οικοδομηματός ποὺ ἐπὶ 30 σχεδὸν χρόνια ἐψυχαγωγῶμας, ἐγαλοῦχρε καὶ ἐμόρφωσε μουσικῶς τὸ κοινὸν μας ἔτσι, ὧστε νὰ ἔχουμε σήμερον ἕνα ἀξιοπρόσκειτο

μουσικὸ ἀνάβασιμα. Ὁ Σακελλαρίδης καὶ ὁ Παπαϊωάννου πρέπει ἀναμφισβήτητα νὰ θεωρηθοῦν ὡς οἱ ἥρωες, ὡς οἱ θαρραλοὶ ἐκτελεσταὶ ἐνός μουσικοῦ τοῦμφοματός τοῦ ὁποίου ἔδωσε ἀδιαφιλονίκητα ἐνεργητικὰ ἀποτελέσματα.

Ἄλλὰ, τὸ ἔργον τοῦ Σακελλαρίδη δὲν εἶναι μόνον ἡ ἴδρωσις τῆς ἑλληνικῆς ὀπερέτας. Εἶναι ἐπίσης τὸ μουσικὸ τοῦ ἔργου. Καὶ εἶναι τόσο μεγάλο!

Δὲν εἶναι μόνον ὁ τομμητίας, εἶναι καὶ ὁ ἐργάτης. Γιὰτι στάθηκε στὴν ἐπαλξίαν ποὺ ἔχτισε καὶ κράτησε —καὶ τὴν κρατᾷ ἐπιτυχῶς ἀκόμη—τὴν σημαία τοῦ φηλά, ἀγύρα καὶ ἀφρα.

Τὶ ἦταν; Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1883 γιουδὸς τοῦ βυζαντινολόγου καὶ πασίγνωστου ψάλτου Σακελλαρίδη, ἄλλου ἥρωος δὸσον ἀφορὰ τὴν βυζαντινὴ μουσικῆ. Ἐνα παιδί ποὺ βμασε τὴ μουσικῆ, ἀπὸ συμφορον καὶ γιὰ νὰ ζήσῃ. Ὅχι. Ἀπὸ ἴρωτα, ἀπὸ δὸς καὶ ποῦ, γιὰ τὴν τελειώτερη ἐμψύχισι τῆς, πήγε καὶ στὴ Γερμανία καὶ στὴν Ἰταλία. Ὁ ἴρωσ αὐτός, μὲ τὸν καιρὸ, ὄριμασε καὶ ἐπῆρε νὰ ἐκδηλωθῆ. Καὶ νὰ, τὸ πρῶτον τοῦ μουσικοῦ παιδὶ, τὸ μονόπρακτον μελοδράμα, «Ὁ Πειρατῆς» ποὺ τῶγραψε σὲ ἡλικίαν 25 ἐτῶν καὶ ποὺ παίχθηκε στὰ «Ὀλύμπια», τὸ 1908. Ἡ φωτιά ποὺ εἶχε μέσα του ὁ Σακελλαρίδης εἶχε ἀνάψει.

Παρενέπεισ ἡ Ματζέλ Νιτούς, καθὼς ἀνάφερα. Καὶ ὁ Σακελλαρίδης μπαίνει πλησίοντος τοῦ μουσικοῦ καὶ ὁ θέατρον καὶ στὴν κίνησι τοῦ τόπου μας.

Εἰς τὸ 1911 παίζεται τὸ μελοδράμα του, ἡ «Περούζε» σὲ κείμενον τοῦ Τσοκοπούλου καὶ εὐδὸς, τὸν ἐπόμενον χρόνον, παίζεται τὸ ἄλλο μελοδράμα του «Τὸ στοιχειωμένον γεφύρι». Καὶ τὰ δύο ἔδρασαν ἐξαιρετικὰ εὖ τὸ κοινόν μας, ἀλλὰ ἡ ἐπιτυχία τῆς «Περούζε» ἦταν ἐκπληκτικῆ. Κανεὶς δὲν φανταζόταν διὰ τί ἦτο δυνατόν νὰ σημειώσῃ τέτοια ἐπιτυχία ἕνα ἑλληνικὸ μουσικὸ ἔργον, ποὺ σὲ μεγάλῃ σειρά παραστάσεων παρακολουθοῦσε ἀχόρταγα ὁ κόσμος καὶ εἶχε μάθει πολλὰς ἀπὸ τίς ἄριες. Εἶναι κρίμα γιὰτι ἡ Ἐθνικὴ Λυρικὴ Σκηνὴ δὲν παρουσίασε τὸ ἔργον αὐτὸ στὸ ἀνίδειο σημερινὸ κοινόν, ἀνίδειο γιὰτι δὲν φανταζόταν πὼς ἔχομε καὶ μερικὰ ὄρατα ἑλληνικὰ μελοδράματα.

Μετὰ τὸ 1912, ὁ Σακελλαρίδης μένει ἀθάνατος. Ὅταν ὅμως φθάνει τὸ 1914, δίδει μαζί με τὸν Παπαϊωάννου τὴν πρώτη ἑλληνικὴ ὀπερέττα, «Στὰ Παραπήματα», σὲ κείμενον τοῦ Ν. Λάσκαρη. Τὸ ἔτος αὐτὸ ἐσημειώθη ἡ μεγάλῃ μουσικῆ ἐξέδρωσις, ποὺ ἀποτελεῖ, τὸ εἶγος ἄλλο, σταθμὸν γιὰ τὴν μουσικῆ καὶ ἱστορίαι.

Με τὴν πρώτη βραδυὰ ποὺ παίχθηκε, συνέβη κάτι τὸ πρωτοφανές. Ὁ κόσμος δὲν ἔφερε καλὰ-καλὰ τί ἐπρόκειτο νὰ παρακολουθῆσθῃ. Ἄλλὰ ὅταν εἶδε τὸ ἐπιμελημένον ἀνάβασιμα καὶ παίξιμό τῆς, ὅταν ἄκουσε τὸ κωμικὸ λυμπρέτο ποὺ εἶχε χαραγμένον ἐπιείσοδιον τοῦ ἑλληνικοῦ στρατώος, ὅταν ἄκουσε τὴν εὐχάριστῃ καὶ πεταχτῇ μουσικῇ τοῦ Σακελλαρίδη, δηλ. πρωτότυπῃ καὶ ἐπιτυχέστατα τοποθετημένῃ, ὅταν ἄκουσε τὸ βασιλικὸν τῆς, τὰ τραγοῦδι τῆς, ἀγκάλιασε τὸ ἔργον ὁλόκληρον, ἀγκάλιασε καὶ τὸς ἠθοποιὸς μαζί καὶ τὸ πρώτους-πρώτους τὸν Παπαϊωάννου καὶ τὸν Σακελλαρίδη καὶ γέ-

μιζε κάθε βράδυ το θέατρο, με την βεβαιότητα πως θα περνούσε ωμορφα και ευχάριστα την βραδιά του. Τά τραγούδια της όπερέτας γρήγορα τραγουδήθηκαν από τον κόσμο και σε ώριμη εποχή δηλ η 'Αθήνα τραγουδούσε το βαλσάκι της

Θυμάσ' ένα βράδυ
κρυφά στο σκοτάδι
μοναχοί είχαμε μείνει
στής έρημιάς τή γαλήνη

'Από τής ημέρας εκείνης ο κόσμος είχε ριφθεί. 'Η μιά όπερέτα διαδέχεται την άλλη. 'Ακολουθεί το επόμενο έτος το «Πικ-Νικ» κατόπιν ο «Υπνοβάτης», κατόπιν ο «Βαφτιστικός» κλπ. Στο 1916, εμφανίζεται ο Χατζηποστόλου με την «Μοντέρνα Καμαριέρα» που παίχτηκε πάλι από τον Παπαϊωάννου και που έσημειωσε επίσης μοναδική επιτυχία. Οι δύο συνθέται όμως, με την όρμην που είχαν πάρει και με την θερμότητα που τους είχε περιβάλει το κοινόν, δεν χωροσσαν στον ίδιο θίασο. Χώρισαν. 'Ο Σακελλαρίδης έμεινε με τον Παπαϊωάννου, ο Χατζηποστόλου πήγε με τον Σαμαρτζή. Οι πρώτοι έπαιζαν εις το θέατρον Παπαϊωάννου, οι άλλοι εις το άπέναντι θέατρον «'Αλλάμπρας». Σ' αυτά τά δύο θέατρα, επί σιεράν έτών, έπαιχθηκαν οι καλλίτερες ελληνικές όπερέτες. 'Ο έρχομός του καλοκαιριού έσημαινε την έναρξιν ενός μουσικού μάτε, το όποιον άν και διετηρήθη επί τόσων χρόνια. 'Εμεινε πάντοτε μέσων στο πλαίσιο τής εθνεγικώτερης άμιλλης, χωρίς να σημειωθί καμμιά καλλιτεχνική αντίγρηξι ή καυγάς, κανένας άνταγωνισμός που θά μπορούσε στο κάτω-κάτω να δικαιολογηθί.

'Ο Σακελλαρίδης πάντοτε ένας ήρωας και άπότητος φανέρωνε κάθε χρόνο ένα και πολλές φορές δύο έργων. 'Ηταν παραγωγικώτατος. Λογοτέχνης ό ίδιος, στιχουργός ό ίδιος (άκόμη και χρονογράφος έπ' άρκετό διάστημα του «'Ελληνικού Θεάτρου») έγραφε πιά και τά λιμπρέτα μόνος του. 'Ετσι, έδωσε μέχρι σήμερα περί τις 65 όπερέτες. Κολοσσιαία έργασία, κόποι, άγώνες, ιδρωτες, καρδιοχτύπια. Ποιά να πρωτοθυμηθί κανείς! Αútές που άνέφερα-ή τή «'Ελκεϊκά Νανόν» ή τή «Τοιγγάνικο Αίμα ή τήν Κόρη τής Καταγίδος ή... ή... ή τόν Βαφτιστικό, τόν άθάνατο αυτό Βαφτιστικό, που τόν παρουσίασε ή Λυρική Σκηνή ύστερα από 30 χρόνια, γιά να σημειώσω και τώρα την ίδια επιτυχία που σημειώσε όταν άνέβηκε και που παίζεται τρία χρόνια τώρα ταχτικά.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη, είναι πραγματικά τεράστιο. 'Επέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

ΑΝΤ. ΧΑΤΖΗΠΟΣΤΟΛΟΥ

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.

Τό μουσικό έργο του Σακελλαρίδη είναι τεράστιο και σημαντικό. Έπέδρασε στο λαό και του άνέβασε σημαντικά τή μουσική του στάθμη. Είναι ένα γεγονός που δεν επιδέχεται έρρησι. 'Ενώ παράλληλα ύπηρεζεν ένας από τούς θεμελιωτάς τής 'Ελληνικής 'Οπερέτας.